

ความสำเร็จของธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับของเนเธอร์แลนด์

อัมพิกา ปูนนจิต

เนเธอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของทวีปยุโรป เป็นดินแดนแห่งกังหันลม พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์ แปลงไม้ดอกไม้ประดับที่สวยงาม โดยเฉพาะทิวลิป เนเธอร์แลนด์ครองสัดส่วนตลาดไม้ดอกไม้ประดับถึง 44% ของโลก ประมาณ 77% ของไม้หัว (flower bulbs) ที่ทำการค้าทั่วโลกมาจากประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยส่วนใหญ่เป็นหัวทิวลิป ในปี 2015 มูลค่าการค้าประมาณ 40% มาจากไม้ตัดดอก และส่วนขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ

นอกจากนั้น เนเธอร์แลนด์ยังครองความเป็นเจ้าในการส่งออกต้นไม้อหัวพันธุ์ ราก ไม้ตัดดอก และเมล็ดพันธุ์พืช (seed) ในแต่ละปีจะมีพืชพันธุ์ใหม่ๆ ประมาณ 1,800 ชนิดเข้าสู่ตลาดยุโรป ในจำนวนนี้ 65% มาจากเนเธอร์แลนด์ นักปรับปรุงพันธุ์ชาวเนเธอร์แลนด์มีการยื่นขอจดทะเบียนคุ้มครองสิทธิในพันธุ์พืชใหม่มากถึง 35% ของจำนวนการขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชทั้งหมด

สิ่งสำคัญที่ช่วยให้การเกษตรของเนเธอร์แลนด์ประสบความสำเร็จน่าจะมาจากร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของภาครัฐ มีมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงด้านการเกษตร เช่น มหาวิทยาลัย Wageningen ร่วมในการทำการวิจัยสาขาต่างๆ ที่ภาคเอกชนอาจจะยังไม่พร้อมในการดำเนินการ เมื่อได้เทคโนโลยีแล้วจะมีการขยายผลสู่เกษตรกรและภาคเอกชน การวิจัยจะรวมถึงการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นให้ลดการใช้ปัจจัยการผลิต แต่ต้องมีการผลิตให้ได้ปริมาณมากเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการอาหารของประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น หรือในคำภาษาอังกฤษที่ใช้ว่า more with less

นวัตกรรมของเนเธอร์แลนด์ที่น่าสนใจ ประกอบด้วย

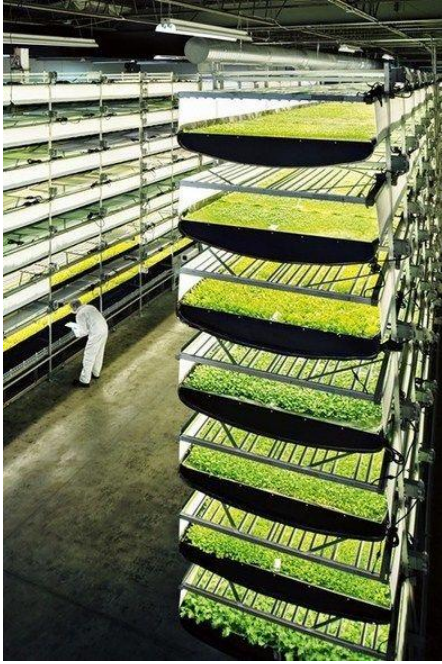
1. โรงเรือนผลิตพืช (Greenhouses) ที่มีการหมุนเวียนใช้ปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่าและลดความเสี่ยงจากการทำลายของศัตรูพืช เช่น การหมุนเวียนอากาศภายในโรงเรือนเพื่อเพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การดึงอากาศภายนอกเข้ามาใช้ลดความชื้นและทำความเย็นภายในโรงเรือน การลดปริมาณช่องระบายอากาศ (Ventilation) เพื่อให้ปริมาณแสงสูงสุดและควบคุมปริมาณแมลงให้น้อยที่สุด เป็นต้น โรงเรือนต้นแบบที่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรและผลตอบแทนที่คุ้มค่านี้ได้รับความนิยม และมีการกระจายไปทั่วโลก โดยสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศนั้นๆ

www.shutterstock.com · 275321105

การผลิตไม้ดอกในโรงเรือน (ภาพจาก www.shutterstock.com)

2. การปลูกพืชแนวตั้ง (Vertical farming) ในอาคารที่ไม่มีแสงธรรมชาติ จะมีการใช้หลอดไฟ LED ซึ่งเปลี่ยนสีได้ และมีผลการวิจัยว่าสามารถผลิตผักสลัดที่มีรสชาติดีและมีวิตามินสูง เว็บไซต์ www.hollandtradeandinvest.com รายงานว่ามีการสร้างอาคารสำหรับปลูกพืชแนวตั้งแห่งแรกของยุโรป ที่เมือง Dronten เป็นอาคารสูง 9 ชั้น ในแต่ละชั้นมีการออกแบบห้องควบคุมบรรยากาศ (climate chambers) ที่ให้แสงจากหลอด LED เพื่อผลิตผักสลัดชนิดต่างๆ โดยสามารถวางแผนเก็บเกี่ยวผักสลัดเหล่านั้นได้ทุกสัปดาห์ ในปริมาณมากกว่า 2 เท่า และใช้เวลาเร็วกว่าถึง 3 เท่าเมื่อเทียบกับการผลิตในสภาพทั่วไป

ลักษณะการปลูกพืชแนวตั้ง (ก) และ การปลูกผักสลัดในสภาพที่มีการใช้แสงจากหลอด LED (ข)

(ภาพจาก www.pinterest.com และ www.hollandtradeandinvest.com)

3. การใช้ biocontrol กำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น ใช้แตนเบียนควบคุมประชากรของแมลงหริ่งขาว ใช้ไรที่เป็นตัวเบียนในการกำจัดไรแดง ทำให้สามารถผลิตพืชที่ปลอดภัย และลดการใช้สารเคมี

4. การเพิ่มผลผลิตด้วยการใช้ผึ้งช่วยผสมเกสร เช่น การผลิตมะเขือเทศ และพริกหวาน ทำให้รูปทรงผลสวยงาม และเพิ่มผลผลิต โดยเกษตรกรจะสร้างสภาพแวดล้อมเลียนแบบธรรมชาติในการเลี้ยงผึ้ง ให้มากพอเพื่อช่วยผสมเกสรตลอดทั้งปี

5. การค้นคว้าและผลิตสารกระตุ้นทางธรรมชาติ (Biostimulators) ให้กับรากพืช รวมทั้งการใช้ราและแบคทีเรียที่มีประโยชน์ในการป้องกันรากพืช

6. การให้ความสำคัญกับเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ โดยคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ดี อาจมีการเคลือบผิวของเมล็ดด้วยสารธรรมชาติบางชนิดที่ช่วยกระตุ้นให้รากงอกได้ดีขึ้น พบว่าการเคลือบผิวช่วยเพิ่มผลผลิตของข้าวสาลีได้ 4.5% นอกจากนี้ยังมีการใช้เทคนิคที่เรียกว่า Thermoseed โดยใช้ลมร้อนขึ้นในการรมเมล็ดเพื่อกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเปลือกเมล็ด

เนเธอร์แลนด์มีการจัดการไม้ดอกไม้ประดับอย่างเป็นระบบ ครบวงจร นอกเหนือจากผลผลิตในประเทศแล้ว ยังมีการนำเข้าไม้ดอกไม้ประดับจากต่างประเทศ มาจำหน่ายผ่านการประมูลในตลาดดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกที่เมือง Aalsmeer ซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลจากสนามบินแห่งชาติของประเทศ (Schiphol Airport) เปิดโอกาสให้ผู้ซื้อได้พิจารณาชนิดไม้ดอกไม้ประดับและคุณภาพ ก่อนเสนอราคา สินค้าจะถูกบรรจุ

หีบห่อโดยใช้วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมก่อนการขนส่งไปยังประเทศคู่ค้า ทั้งทางรถยนต์ เรือ และ เครื่องบิน ผู้สนใจสามารถซื้อบัตรเข้าชม ดูนานตลาดประมูลไม้ดอก ตลาดดอกไม้บริหารจัดการโดย FloraHolland ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Non-profit Organization) มีสมาชิกซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ผลิตไม้ดอกไม้ประดับทั้งในประเทศ เนเธอร์แลนด์และต่างประเทศ รวมทั้งคู่ค้ากระจายอยู่ทั่วโลก การบริหารที่ดีขององค์กรนี้ทำให้อุตสาหกรรมการผลิตไม้ดอกไม้ประดับของเนเธอร์แลนด์มีความก้าวหน้า และยังคงยึดหลักที่จะเป็นผู้นำในตลาดโลก

www.shutterstock.com · 368200946

ความหลากหลายของไม้ดอกไม้ประดับที่ผ่านการประมูลและรอการขนส่งในตลาดดอกไม้เมือง Aalsmeer

(ภาพจาก www.shutterstock.com)

ลักษณะการประมูลในตลาดดอกไม้เมือง Aalsmeer (www.network54.com)

ความน่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ความร่วมมือกันระหว่างภาคเอกชนในการทดสอบความนิยมพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับแปลกใหม่ที่เป็นผลงานของนักปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาพันธุ์ในอนาคต ตัวอย่างที่เด่นชัด คือ การที่บริษัทผลิตหัวพันธุ์ไม้ดอกประมาณ 100 แห่ง ส่งพันธุ์ไม้หัว มาปลูกในสวนดอกไม้ Keukenhof ที่มีชื่อเสียง มากถึง 7 ล้านหัวต่อปี โดยมีทั้งการปลูกเป็นแปลงขนาดใหญ่ การจัดโชว์ในสวน ไม้กระถาง เป็นต้น จัดเป็นการนำเสนอ catalogue ในลักษณะของจริง (living catalogue) เลยทีเดียว นอกจากนี้ยังจัดให้มีสถานที่เจรจาธุรกิจพันธุ์พืช (Business meeting) สวนแห่งนี้เป็นสวนไม้ดอกสำหรับฤดูร้อนที่ยิ่งใหญ่่อลังการซึ่งนักท่องเที่ยวทั่วโลกใฝ่ฝันมาเยี่ยมเยียนสักครั้งในชีวิต สวนนี้จะเปิดให้เข้าชมประมาณ ปลายเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคมของทุกปีสำหรับปี พ.ศ. 2561 จะเปิดระหว่างวันที่ 22 มีนาคม – 13 พฤษภาคม

แปลงดอกไม้ชนิดต่างๆ ในสวน Keukenhof (ด้วยความอนุเคราะห์จากคุณสุภาพ สุนทรนนท์)

ไม้ดอกไม้ประดับไทยจะก้าวไปทางไหน

ความสำเร็จของเนเธอร์แลนด์เกิดจากความร่วมมืออย่างเข้มแข็งของภาครัฐ เอกชน และเกษตรกรในการผลักดันอุตสาหกรรมไม้ดอกไม้ประดับของประเทศ ทั้งที่เป็นประเทศเล็กๆ ที่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ และสภาพอากาศ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น ประเทศไทยเสียอีกที่มีพื้นที่กว้างขวาง และมีภูมิอากาศร้อนชื้น เหมาะกับการผลิตพืชได้แทบจะตลอดทั้งปี แต่กลับไม่สามารถใช้ข้อได้เปรียบจุดนี้มาพัฒนาวงการไม้ดอกไม้ประดับได้ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ภาครัฐ ทั้งหน่วยงานวิจัยและสถานศึกษาที่มีการสอนเกี่ยวกับการเกษตรจะร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อผลิตงานวิจัยที่มองไปถึงอนาคต และมีประโยชน์ต่อวงการเกษตร ในส่วนของเกษตรกรเองก็ควรมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อเพิ่มพลังในการต่อรองธุรกิจ โดยคำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว หากทุกภาคส่วนสามารถช่วยกันทำงานแล้วก็น่าเชื่อได้ว่าวงการพืชสวนไทยจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและครองความเป็นผู้นำของการผลิตไม้ดอกไม้ประดับในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปอีกนาน